

Bemærkninger til forslaget til folketingsbeslutning

I. Konventionens forhistorie.

Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa (CSCE), der resulterede i undertegnelsen af Slutakten i Helsingfors i 1975, blev starten til en multilateral forhandlingsproces, CSCE-processen, som siden har udviklet CSCE henimod en egentlig international organisation. Helsingfors-slutakten er et sæt politiske hensigtserklæringer om et bredt spektrum af emner inden for øst/vest-forholdet. I slutaktens principper udtrykker de deltagende stater deres fælles tilslutning til en lang række nærmere opregnede principper som værende i overensstemmelse med De Forenede Nationers pagt. De deltagende stater udtrykker ligeledes deres fælles vilje til – ved anvendelsen af disse principper – at handle i overensstemmelse med formål og principper i De Forenede Nationers pagt. Slutakten spænder vidt, men konfliktforebyggelse har altid spillet en central rolle i CSCE.

Princip V i slutakten omhandler fredelig bilæggelse af tvister. De deltagende stater udtrykker vilje til at ville bilægge tvister mellem sig ved fredelige midler på en sådan måde, at den internationale fred og sikkerhed samt retfærdigheden ikke bringes i fare. Staterne vil i henhold til princip V bestræbe sig på at nå frem til en hurtig og retfærdig løsning på grundlag af folkeretten, og i dette øjemed bl.a. benytte sådanne midler som forhandling, undersøgelse, mægling, forlig, voldgift, domsafgørelse eller andre fredelige midler efter deres eget valg, herunder enhver i forvejen aftalt procedure til bilæggelse af tvister, som de er parter i. Dersom det ikke lykkes at nå frem til en løsning ved hjælp af nogen af de beskrevne fredelige midler, vil parterne i en tvist fortsætte med at søge efter en indbyrdes aftalt måde med henblik på en fredelig bilæggelse af tvisten. Deltagende stater, som er parter i en tvist, såvel som andre deltagende stater vil afstå fra enhver handling, som kan forværre situationen i en sådan grad, at opretholdelsen af international fred og sikkerhed bringes i fare og derved vanskeliggør en fredelig bilæggelse af tvisten.

Ud fra princip V tilslutter de deltagende stater sig ønsket om at styrke og forbedre de metoder, der står

til deres rådighed, til fredelig bilæggelse af tvister, ligesom de bl.a. bekræfter en beslutning om at ville fortsætte undersøgelsen og udarbejdelsen af en almindelig acceptabel metode til fredelig bilæggelse af tvister.

Der har siden Helsingfors-slutakten været afholdt fire hovedopfølgingsmøder (Beograd 1977-78, Madrid 1980-83, Wien 1986-89 og Helsingfors 1992). Spørgsmålet om staternes forpligtelse til at løse tvister på fredelig vis har været kontinuerligt diskuteret siden processens begyndelse, og der har i den anledning været afholdt særskilte ekspertmøder vedrørende emnet i Montreux i 1978 og i Athen i 1984. På hovedopfølgingsmødet i Wien i perioden 1986-89 bekræftede de deltagende stater endnu engang deres forpligtelse over for princippet om fredelig bilæggelse af tvister. Med henvisning til Helsingfors-slutakten, Madrid-slutdokumentet og under hensyntagen til beretningerne fra ekspertmøderne besluttede de deltagende stater at undersøge og udarbejde en almindelig acceptabel metode til fredelig bilæggelse af tvister med sigte på at fuldstændiggøre foreliggende metoder.

I denne sammenhæng accepterede staterne i princippet den obligatoriske medvirken af en tredjepart, når en tvist ikke har kunnet bilægges gennem andre fredelige midler.

Med henblik på at sikre den fremadskridende gennemførelse af forpligtelsen over for princippet om fredelig bilæggelse af tvister, herunder som et første skridt den obligatoriske medvirken af en tredjepart i bilæggelsen af visse kategorier af tvister, blev det besluttet at indkalde til et ekspertmøde i Valletta i 1991. Formålet med mødet var at drøfte, i hvilke tilfælde, og hvorledes en tredjepart vil kunne bistå ved fredelig bilæggelse af tvister mellem CSCE-staterne og herunder opstille en liste over sådanne kategorier af tvister og de dertil knyttede procedurer og mekanismer. Mødet i Valletta havde også til opgave at overveje muligheden af at etablere en mekanisme med henblik på at nå frem til bindende tredjepartsafgørelser.

I tidsrummet mellem Wien-mødet og Valletta-